

BEVEZETÉS

A Szeged-Csanádi Egyházmegyei Zsinat Könyvének bevezetése szerint, amely 1995-ben jelent meg, az egyházmegyében korábban kétszer volt zsinat: az 1730-as években és 1821-ben. Előbbi időpontja kívül esik ennek a kötetnek a vizsgálódási körén. Az 1790 utáni időszakot joggal nevezhetjük az elmaradt zsinatok időszakának. 1821-ben ugyan a Csanádi egyházmegyében is tartottak szinódust, de a következő évben megrendezett országos zsinat határozatait az uralkodó nem szentesítette, és csak négy év elteltével terjesztették fel iratait Rómába, így azok nem emelkedtek törvényerőre. 1848-ban ismét megkezdődtek az előkészületek egy országos zsinatra, de a katonai események megakadályozták az országos zsinat megtartását. A két világháború között – immár jelentősen megváltozott joghatósági viszonyok között – kellett volna szinódust tartani, de az egyházmegye újjászervezésének feladatai miatt arra nem került sor. Csak a kommunista diktatúra összeomlását követően, 1995. június 18-tól június 24-ig tartottak ismét szinódust a Szeged-csanádi egyházmegyében.¹

Munkánk során többen is segítséget nyújtottak számunkra. Különösen sok anyagot készített elő Claudiu Călin a Temesvári Püspöki, és Szaploneczay Miklósné a Szeged-Csanádi Püspöki Levéltárban.² Köszönettel tartozunk főtisztelendő Martin Roos temesvári római katolikus püspöknek, aki maga is a Csanádi egyházmegye történetének kiváló ismerője és kutatója. Adriányi Gábor (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont) az 1821-es szinódus aktáinak fénymásolatát küldte el nekünk, amelyek nyersfordítását a Gál Ferenc Főiskola két munkatársa, Hamvas Endre és Szabó Ádám készítette el. Adriányi Gábornak továbbá köszönettel tartozunk kötetünk lektorálásáért is. Balogh Margittól (MTA BTK) zsinatokkal foglalkozó köteteket kaptunk, Máté-Tóth András (Szegedi Tudományegyetem) pedig egyik tanulmányát küldte el számunkra. Mindnyájuknak köszönetet mondunk segítségükért. Kötetünk az OTKA NK 83799 témaszámú kutatási projekt keretében készült el.

Az alábbiakban közölt latin nyelvű forrásokat – a humanista átírástól eltekintve – betűhíven közöljük, az esetleges elírásokat, illetve rövidítéseket a jegyzetekben oldottuk fel. A magyar nyelvű forrásokat a mai helyesírási és központoszási szabályok figyelembevételével közöljük. A régies helyesírást közelítettük a mai szabályok-

1 *A Szeged-Csanádi Egyházmegyei Zsinat Könyve*. Bev. Gyulay Endre. Szeged-Csanádi Egyházmegyei Hatóság, [Szeged,] 1995. 5–6. A kötet az egyházmegye belső használatára készült.

2 A Temesvári Római Katolikus Egyházmegyei Levéltár anyagát időközben átrendezték. Kötetünkben mindig a kutatás időpontjában érvényes raktári jelzeteket adtuk meg.

hoz (például ministerium helyett minisztérium), de a régies alakokat igyekeztünk megtartani. Az 1995-ös szinódus plenáris üléseinek jegyzőkönyvében előforduló helyesírási hibákat kijavítottuk, csak a gépelés során keletkezett elütéseket tartottuk meg és jelöltük, mint sajtóhibát.

Zakar Péter